

právníků a mediků. V dochované podobě byl katalog zapsán kolem roku 1460. V době úpadku knihovny v letech 1460 až 1500, kdy nedocházelo k nákupům nových knih, bylo pro kolej podle M. Jana Kampana Vodňanského získáno odkazy asi sto svazků.

Rukopisy V G 20, VIII C 26 (a dodejme, že také III A 9) z prvního abecedária zároveň nesou poznámku *ad collegium pauperum*. To je ale možné vysvětlit transferem knih této koleje po roce 1442 právě do koleje Národa českého.

Příprava edice byla bezesporu vysoce náročná, protože vydavatelé se museli alespoň na základní úrovni orientovat ve všech oborech, kterým se věnovaly knihy zaznamenané v katalogu. Také rozvádění množství zkratk a identifikace titulů nebývá právě jednoduchá. V budoucnu snad bude možné i s užitím této edice provést systematický průzkum rukopisů z kolejních knihoven a na základě jeho výsledků lépe identifikovat kodexy z jednotlivých knižních sbírek. Stejně tak bude možné uskutečnit kvantitativní vyhodnocení celého souboru rukopisů pocházejících z kolejních knihoven. V tomto smyslu jsou knihy pražské středověké univerzity pro budoucí badání velkou výzvou.

Odborná obec dostala do rukou důležitou a spolehlivě zpracovanou edici, která jí zprostředkovává myšlenkové bohatství uložené v 1853 svazcích z pražských kolejních knihoven. Jak editoři dokládají, v celoevropském porovnání byl tento soubor spíše větší, byť podle nich obsahoval méně knih než bohatě obvěňovaná knihovna Karlovy koleje. Po obsahové stránce zahrnuje kolejní knihovny všechny obory tehdejší scholastické učenosti.

JINDŘICH MAREK

Regesta Imperii XIII. Regesten Kaiser Friedrichs III. (1440–1493). Nach Archiven und Bibliotheken geordnet; Heft 26: Die Urkunden und Briefe aus den Archiven und Bibliotheken der Tschechischen Republik, bearbeitet von Eberhard HOLTZ, Böhlau Verlag, Wien – Köln – Weimar 2012

461 s., ISBN 978-3-205-78852-2

Celkem 820 písemností shromáždil vedoucí berlínské pobočky *Regest Imperii* Eberhard Holtz ve svazku *regest* Fridricha III., který zachycuje

listiny a listy uložené v archivech a knihovnách na území České republiky. Práce vznikla v poměrně krátkém čase, což může badatelská veřejnost jen kvitovat, na druhou stranu se však nedostalo na korekturu odborníka znalého českého jazyka a českých reálií, což se na výsledné podobě značně projeví.

Hlavními zdroji editovaných písemností byly vedle Archivu České koruny archivy jednotlivých šlechtických rodů – pánů z Hradce, roudnických Lobkoviců, Valdštejnů nebo Šliků (zde je nutno připomenout působení Kašpara Šlika jako kancléře Fridricha III.). Významná část písemností je dochována v rodinných archivech cizích rodů, které si své archivy přinesly do Čech i s Fridrichovými listinami, ať už v důsledku třicetileté války, nebo později (Ditrichštejnové, Collaltové, Schwarzenbergové, Colloredo-Mansfeldové, Windischgrätzové nebo Manderscheidové). Z této struktury vyplývá, že ani ne polovina písemností je bohemikálního obsahu. Méně příjemců bylo mezi církevními institucemi, část materiálů se nachází ve fondech archivů měst, z nichž vyniká díky svému specifickému postavení především Cheb.

I když je celkový počet dokumentů relativně vysoký, samotné číslo poměrně zkrlesuje. Pouze 223 (tj. 27%) editovaných písemností je dochováno v originálu, z nich 121 na pergamentu. Z opisů pochází 174 regestů (tj. 21%), deperditů tvoří 375 kusů (tj. 46%). Tento vysoký počet deperditů je ovšem dán skutečností, že více než 300 regestů bylo zrekonstruováno ze seznamů zemské hotovosti z let 1445 a 1446 pro Štýrsko, Kraňsko a Korutany, zachycených v pozdním rukopise rodinného archivu Dietrichsteinů (dnes v Brně). Do deperditních regestů zde editor – možná trochu problematicky – doplnil i příjemce, které uvedený pramen neuvádí, ale obsahuje je edice B. Seufferta a G. Koglera, sestavená vedle soupisu dietrichsteinského i na základě dvou analogických.

Vlastním regestům nelze nic vytknout, je nutné se ale zastavit u přepisu českých reálií, zejména osobních jmen. Slovanští historici jsou na komolení svých jazyků zvyklí, jde však o míru a také o skutečnost, zda při přepisech nedochází i k věcným posunům. Pomineme-li tedy stovky drobných chyb, nelze přejít mlčením, že jsou zde vytvářeny nové lokality či nové osoby, nebo jsou naopak dvě osoby či místa „sjednoceny“. Nejde přitom pouze o nějaká zapadlá sídla či drobné šlechtice (v těchto případech ostatně dochází k chybám i v domácí literatuře). I jen letmá korektura ze strany českých znalců by totiž snadno objevila špatná určení u Jana Čabelického

ze Soutic, Arnošta z Leskovce, Jana z Donína či panů z Riesenburka.

Užitečnost svazků vydávaných v řadě *Regest Imperii* spočívá především v jejich komplexnosti při online publikování. Protože v internetové verzi jsou dále prováděny korektury, lze jen doufat, že budou tímto způsobem opraveny i chyby předloženého svazku. Pak již bude moci historická obec využít jinak výtečně zpracované registry – bohužel předčasně zesnulého Eberharda Holtze – ve spolehlivé podobě.

JAN HANOUSEK

Stanisław SUCHODOLSKI, *Numizmatyka średniowieczna. Moneta źródłem archeologicznym, historycznym i ikonograficznym*, Wydawnictwo Trio, Warszawa 2012

487 s., ISBN 978-83-7436-275-7

Práce věnovaná především numizmatikům zaujme i medievisty, kteří pracují v obecné rovině s tematikou dějin oběživa a ekonomiky. Název knihy evokuje na první pohled syntetickou práci, jde ovšem o soubor většinou již publikovaných autorových studií, redakčně přepracovaných, se sjednoceným kritickým aparátem a s aktualizovanou bibliografií.

V první řadě je nutné kvitovat, že jde o soubor sestavený velmi promyšleně. Ačkoli nejstarší studie byla publikována již v roce 1962, prakticky se zde nesetkáme s anachronismy, ať už obsahovými, nebo formálními (jen občas zaslechne dneš už překonaný jazyk marxistické historiografie, operující např. až příliš samozřejmě s termínem „feudální třída“). Výše zmíněná doplněná bibliografie ve formě komentovaného přehledu většinu studií plnohodnotně aktualizuje.

Celkem 32 studií je sestaveno do tematických celků, působících skutečně jako kapitoly syntézy o středověké numizmatice. Knize to přidává na přehlednosti a umožňuje ji vnímat jako smysluplný celek, nikoli jen shromaždiště autorových článků. Záběr studií je široký, což umožňuje především specifické postavení polské numizmatiky. Její zájmový okruh je díky rozloze polského středověkého státu poměrně rozsáhlý a zabíhá tak do několika jinak nepříliš spojených oblastí; jednak je prostor severovýchodu střední Evropy přímo napojen na asijské stepní oblasti s jejich specifiky dálkového obchodu, jednak má bezprostřední

vazbu na důležitou obchodní trasu v Baltském moři, v neposlední řadě pak díky své vazbě na Říši a Čechy propojuje výše uvedené vlivy s obchodem a peněžními dějiny středoevropského a kontinentálního prostoru.

Jistým negativem takto rozsáhlého sběru autorových prací je překryv některých článků, kvůli nimž se s určitými problémy a závěry potkáváme při studiu svazku pravidelně. V praxi toho ovšem dokázali editoři využít i pro typografické úspory formou křížových odkazů na ostatní kapitoly a sjednocením obrazového materiálu, zejména barevné obrazové části představující především některé častěji zmiňované mincovní typy.

Ze tří tematických celků se vyděluje úvodní studie o numizmatice jako vědeckém oboru, pojata spíše jako názorná esej vybavená obrazovým materiálem. Následující část sestává ze tří studií, které se věnují obecně numizmatickým otázkám: první obhazuje minci coby všestranný historický pramen, druhá zvažuje spolehlivost informací v mincovním materiálu, třetí pak představuje zásadní numizmatickou metodu výzkumu vzájemných vztahů mezi ražebními kolky.

Druhý blok, počtem studií nejrozsáhlejší, je věnován archeologické výpovědní hodnotě mince. Zaujme zejména první z textů, který nabízí přehled vztahů polské archeologie a numizmatiky. Třetí část knihy popisuje minci jako historický a ikonografický pramen. Studie jsou v těchto dvou blocích uspořádány víceméně chronologicky, a ač jsou zaměřené spíše na polský okruh bádání, z výše uvedených důvodů se dotýkají poměrně rozsáhlé oblasti od Skandinávie po Uhry a od Říše po východní stěpi.

Čtvrtá, závěrečná část knihy představuje jedinou studii, která přibližuje interdisciplinarní výzkumu. Na příkladu z moře získaného archeologického materiálu, v jehož dataci a lokalizaci hrála numizmatika nemalou roli, ukazuje autor ideální koncepci mezioborové spolupráce, která z původně neurčitěho nálezu ztroskotané kogy v Baltském moři učinila objev zcela konkrétního, až mikrohistorického významu. Jde o originální způsob zakončení publikace, který poslouží jistě mnohem lépe než zbytečně formální závěr shrnující v tomto případě neshrnutelně.

Na závěr lze ocenit i poměrně vstřícný styl autorových prací. Stanisław Suchodolski dokáže výklad podat přívětivým jazykem, navíc často obohaceným o humorný nadhled, aniž by se však vzdal věcnosti a preciznosti sdělení.

JAKUB IZDNÝ